

(ร่าง)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕..

สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การจัดการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของประชากร โดยเฉพาะในระดับปฐมวัยซึ่งเป็นช่วงวัยแห่งการวางรากฐานพัฒนาการและความสามารถตามวัยที่สำคัญ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ภายใต้กรอบของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่มุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้ ท่ามกลางบริบทของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซับซ้อน และไม่แน่นอน การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงจำเป็นต้องเสริมสร้างความพร้อมให้เด็กสามารถพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ มีความสามารถในการปรับตัว และมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่มั่นคง อันสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐–๒๕๗๙ และพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีมติในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๗ เห็นชอบให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำหลักสูตรใหม่สำหรับใช้เป็นกรอบในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดแนวคิดการจัดการศึกษาฐานสมรรถนะ (Competency-based Education) และให้สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัย จากมติดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร โดยกำหนดความสามารถที่เหมาะสมกับช่วงวัยของผู้เรียนเป็นเป้าหมายของการออกแบบหลักสูตร ครอบคลุม ๕ ช่วงวัย ได้แก่ ระดับปฐมวัย มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีพัฒนาการสมวัย ระดับประถมศึกษาตอนต้นมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานการเรียนรู้ที่ดี ระดับประถมศึกษาตอนปลายมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานการดำเนินชีวิต ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดและความสนใจของตนเอง และระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีพื้นฐานด้านการประกอบอาชีพตามความสนใจ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะหน่วยงานหลักด้านการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์แนวทางการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในระดับสากล ควบคู่กับการสังเคราะห์องค์ความรู้และข้อเสนอแนะจากหน่วยงานด้านการปฏิรูปการศึกษา เพื่อนำมาเป็นฐานในการกำหนดทิศทางการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๗ สำหรับเด็กอายุ ๓–๖ ปี ฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นกรอบหรือแนวปฏิบัติและมาตรฐานหลักสูตรสำหรับสถานศึกษาปฐมวัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่น การลงมือปฏิบัติ และประสบการณ์ตรง ควบคู่กับการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การส่งเสริมศักยภาพของเด็กแต่ละคนตามบริบททางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน อันจะนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีทักษะชีวิต สามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้มีความดีมีคุณธรรม มีวินัย รักความเป็นไทย และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในอนาคต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขอขอบคุณทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจในการพัฒนาจนทำให้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๗ สำหรับเด็กอายุ ๓–๖ ปี ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และพร้อมสำหรับการนำไปใช้ อันจะก่อให้เกิดผลต่อการพัฒนาผู้เรียนตามความมุ่งหวังสู่การเป็นประชากรที่มีคุณภาพ และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืน

สารบัญ

หน้า

คำนำ	
ความนำ	
ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย	๑
วิสัยทัศน์	๑
หลักการ	๑
จุดหมาย	๓
ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย	๓
ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี	๔
การจัดเวลาเรียน	๑๑
สาระการเรียนรู้	๑๑
การจัดประสบการณ์	๑๘
การประเมินความสามารถผู้เรียน	๒๑
การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	๒๑
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓-๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ	๒๒
การสร้างรอยเชื่อมต่อการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑	๒๓
การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน	๒๔

ความนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เพื่อให้สถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทุกสังกัดนำหลักสูตรฉบับนี้ไปใช้ โดยปรับปรุงให้เหมาะสมกับเด็กและสภาพท้องถิ่น ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๖๑ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี มีจุดหมายเพื่อมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งหลักสูตรกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย พัฒนาการด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ให้สถานศึกษาทุกสังกัดสามารถนำไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยได้ตามบริบทและความต้องการของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาสามารถวิเคราะห์สาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กได้หลากหลายตามแนวคิดทฤษฎี และนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชน อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ติดตามการใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ รวมทั้งศึกษาผลงานวิจัยของหน่วยงาน องค์กร และบุคคลทั่วไปที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรฉบับนี้เป็นหลักสูตรที่มีความเป็นเอกภาพ ยืดหยุ่น ความเป็นสากลบนพื้นฐานความเป็นไทย สถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทสังคมและวัฒนธรรมของตนเอง และสามารถใช้ได้กับทุกกลุ่มเป้าหมาย แต่โลกในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าของวิทยาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงความรู้และเทคโนโลยีที่นำไปสู่การเป็นสังคมดิจิทัล อีกทั้งกฎหมายและยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศที่เกิดขึ้น ในช่วงต่อมาได้กำหนดจุดมุ่งหมายการพัฒนาคน และแนวการจัดการศึกษาของประเทศที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกและสถานการณ์ของประเทศ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๔ กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ และได้มาตรฐานสากล และมาตรา ๗๑ กำหนดให้รัฐพึงส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น

พระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕ กำหนดวัตถุประสงค์ ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ครอบคลุมทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับหลักการพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยสร้างคุณลักษณะให้เด็กปฐมวัยมีอุปนิสัยใฝ่ดี มีคุณธรรม มีวินัย ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถซึมซับสุนทรียะและวัฒนธรรมที่หลากหลายได้ อีกทั้งบ่มเพาะเจตคติของเด็กปฐมวัยให้เคารพคุณค่าของบุคคลอื่น มีจิตวิญญาณของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเสมอภาค และมีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก และมาตรา ๘ กำหนดให้การจัดการเรียนรู้ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องเป็นไปเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย แต่ต้องไม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสอบแข่งขันระหว่างเด็กปฐมวัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายที่ ๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงควมมีวินัยและมีจิตสาธารณะ เป้าหมายที่ ๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถและสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ เด็กแรกเกิด-๕ ปี มีพัฒนาการสมวัย ครุและผู้ดูแลเด็กมีความรู้และทักษะในการดูแลเด็กที่ถูกต้องและจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างรอบด้านตามวัย และเป้าหมายที่ ๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน ตัวชี้วัดที่สำคัญคือ สถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้คุณภาพและมาตรฐาน สถานศึกษาจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และสมรรถนะของเด็กที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานคุณภาพเด็กปฐมวัยของอาเซียน สถานศึกษาจัดการศึกษาตามหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

จากแผนแม่บทที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมั่นว่าการศึกษเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้รากฐานของชาติมีความมั่นคง ดำรงชีวิตได้อย่างเป็นสุข ก้าวไปสู่การแข่งขันในภูมิภาคและโลกได้อย่างสง่างามและภาคภูมิ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ซึ่งยังคงแนวคิดสำคัญของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย และหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ อาทิ การอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ การพัฒนาเด็กตามวัยอย่างเป็นองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย การนำการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุกมาใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง การเรียนรู้อย่างมีความสุข การพักผ่อนเพียงพอ การตระหนักถึงบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก การประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน อีกทั้งสถานศึกษาที่มีศักยภาพแตกต่างกันสามารถออกแบบหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับตนเอง

ลักษณะสำคัญของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี คือ มีการกำหนดคุณภาพผู้เรียนเป็นความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัยและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี ว่าจะต้องทำอะไรได้บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถในแต่ละระดับอายุ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถผู้เรียน ประกอบด้วย ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจและสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา เพื่อสร้างและพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีความสามารถตามวัยที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพในโลกศตวรรษที่ ๒๑ และสามารถปรับตัวให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กปฐมวัยพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๐.. เป็นการพัฒนาเด็กอายุ ๓-๖ ปีบริบูรณ์ อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู การส่งเสริมพัฒนาการ การเรียนรู้ และทักษะชีวิต ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี และการลงมือปฏิบัติที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๐.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปีมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้มีพัฒนาการและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา อย่างมีคุณภาพ สมวัย และเต็มตามศักยภาพ มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เป็นคนดี มีวินัย และรักความเป็นไทย

หลักการ

เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการพัฒนาและการศึกษาที่มีคุณภาพตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ตลอดจนได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับผู้สอน และเด็กกับพ่อแม่ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู การพัฒนาและให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม สมวัย มีคุณภาพ และเต็มตามศักยภาพ โดยหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดหลักการดังนี้

๑. หลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ คำนึงถึงพัฒนาการตามวัย ความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

๒. หลักพัฒนาการเด็กและการเรียนรู้ โดยเน้นการพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมและสมดุลทุกด้าน ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข ด้วยวิธีการเหมาะสมกับวัยและความสามารถ สอดคล้องกับการพัฒนาสมอง และมีการพักผ่อนเพียงพอ

๓. หลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้เชิงรุก โดยเน้นการจัดกิจกรรมบูรณาการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เปิดโอกาสเด็กได้เลือก คิด ตัดสินใจ และลงมือทำ ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย มีทักษะชีวิต และเรียนรู้อย่างมีความสุข

๔. หลักการบูรณาการบริบทสังคมและวัฒนธรรม โดยตระหนักในบริบทสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก ให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้จากวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตนเอง รวมถึงวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่ใกล้ชิด อย่างมีความหมาย

๕. หลักการมีส่วนร่วมของครอบครัว สถานศึกษา และชุมชน โดยสร้างความรู้ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็กระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว และชุมชน

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการและความสามารถสมวัย เต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ จึงกำหนดจุดหมาย ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง ปลอดภัย และมีสุขภาวะทางกายที่ดี
๒. สุขภาพจิตดีและมีความสุข มีสุนทรียภาพ มีสัมพันธภาพที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัยในตนเอง รักความเป็นไทย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕.. สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

๑. **ด้านสุขภาวะทางกาย** เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน
๒. **ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม** เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล
๓. **ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย** เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม มีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัยในตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๔. **ด้านสติปัญญา**
 - ก. **ภาษาและการรู้หนังสือ** เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพและสัญลักษณ์ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน
 - ข. **การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ** เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
 - ค. **การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ** เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกวิธีการ และลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน และตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
 - ง. **การแสวงหาความรู้** เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะหาความรู้
 - จ. **จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์** เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะและการเคลื่อนไหว

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี

ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี เป็นพฤติกรรมที่คาดหวังให้เกิดกับเด็ก บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยและความสามารถในการในแต่ละระดับอายุ ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการและความสามารถในการตรวจสอบคุณภาพเด็กในแต่ละชั้นปี โดยมีรายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
๑. ด้านสุขภาวะทางกาย เด็กมีร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน			
๑.๑ มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม นอนพักผ่อน และออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๑.๑ รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือ ก่อนรับประทานอาหาร และหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม นอนพักผ่อน และออกกำลังกายเป็นเวลา	๑.๑.๑ รับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ ได้หลากหลาย ดื่มน้ำสะอาด แปรงฟัน ล้างมือก่อน รับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำ ห้องส้วม นอนพักผ่อน และออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม และใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างปลอดภัย และ ไม่ไปกับคนแปลกหน้า	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม และใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างปลอดภัย และ ไม่ไปกับคนแปลกหน้า	๑.๒.๑ เล่น ทำกิจกรรม ใช้สิ่งของเครื่องใช้ ปฏิบัติ ต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย ไม่ไปกับคนแปลกหน้า และระมัดระวังอันตรายจากบุคคล สิ่งแวดล้อม และคนแปลกหน้า
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์กัน	๑.๓.๑ กระโดดสองขา ขึ้นลงอยู่กับที่ วิ่งแล้วหยุด โดยไม่เสียการทรงตัว และ รับลูกบอลโดยใช้มือและ ลำตัวช่วย	๑.๓.๑ กระโดดขาเดียว ไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง และรับลูกบอล โดยใช้มือทั้งสองข้าง	๑.๓.๑ ก้าวกระโดดไป ข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง คล่องแคล่วและรับลูกบอล ที่กระดอนขึ้นจากพื้น
๑.๔ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๑.๔.๑ ใช้กรรไกร ตัดกระดาษขาดจากกัน โดยใช้มือเดียว และ เขียนรูปร่างกลมตามแบบ	๑.๔.๑ใช้กรรไกร ตัดกระดาษตามแนว เส้นตรงได้ และเขียนรูป สี่เหลี่ยมตามแบบ มีมุมชัดเจน	๑.๔.๑ ใช้กรรไกร ตัดกระดาษตามแนว เส้นโค้งได้ และ เขียนรูป สามเหลี่ยมตามแบบ มีมุมชัดเจน

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
๒. ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เด็กรับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึกอย่างเหมาะสม มีการกำกับตนเอง มีสัมพันธภาพที่ดีและเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รับผิดชอบ ต่อการตัดสินใจของตนเอง มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว มีทักษะชีวิต ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล			
๒.๑ แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึก ในสถานการณ์ต่าง ๆ	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทาง และ บอกความรู้สึกของตนเอง เมื่อดีใจ โกรธ เสียใจ เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทาง และ บอกอารมณ์และ ความรู้สึกของตนเอง ตามสถานการณ์	๒.๑.๑ แสดงอารมณ์ ความรู้สึก ท่าทางหรือ คำพูด และควบคุมอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง ตามสถานการณ์
๒.๒ กำกับตนเอง ในการทำกิจกรรม	๒.๒.๑ ทำตามกิจวัตร ประจำวันจนสำเร็จ	๒.๒.๑ วางแผนการปฏิบัติ กิจกรรมและทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ	๒.๒.๑ ตั้งเป้าหมาย วางแผน และมุ่งมั่นทำ สิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ
๒.๓ มีความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น	๒.๓.๑ เล่นและร่วม กิจกรรมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้ม หรือทักทายบุคคล ที่คุ้นเคย	๒.๓.๑ เล่นและทำงาน ร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม ยิ้ม ทักทายหรือพูดคุย กับบุคคลที่คุ้นเคย	๒.๓.๑ เล่นและทำงาน แบบร่วมมือกับผู้อื่น อย่างมีเป้าหมาย แก้ปัญหา ด้วยตนเองอย่าง ประนีประนอม ยิ้ม ทักทาย และพูดคุยกับบุคคล ที่คุ้นเคยและผู้ใหญ่
๒.๔ มีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น	๒.๔.๑ แสดงสีหน้า หรือท่าทาง รับรู้ความรู้สึก ของผู้อื่นบางสถานการณ์ และแสดงความยินดี เมื่อผู้อื่นมีความสุข	๒.๔.๑ แสดงสีหน้า ท่าทาง รับรู้ความรู้สึก ของผู้อื่น แสดงสีหน้าและ ท่าทาง แสดงความยินดี เมื่อผู้อื่นมีความสุข และปลอบโยนช่วยเหลือ เมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ	๒.๔.๑ ใช้คำพูด และ หรือการกระทำแสดง ความยินดีเมื่อผู้อื่น มีความสุข และปลอบโยน เห็นใจ ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่น เศร้าหรือเสียใจ และ ช่วยเหลือปลอบโยน เมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ
๒.๕ ยอมรับและรับผิดชอบ ในการตัดสินใจ ของตนเอง	๒.๕.๑ ยอมรับการตัดสินใจ ของตนเอง	๒.๕.๑ ยอมรับและ รับผิดชอบในการตัดสินใจ ของตนเอง	๒.๕.๑ ยอมรับและ รับผิดชอบในการตัดสินใจ ของตนเองและกลุ่ม
๒.๖ มีสุนทรียภาพ ทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๒.๖.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและ การเคลื่อนไหว	๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทางและ การเคลื่อนไหว	๒.๖.๑ ชื่นชม มีความสุข และแสดงออก ผ่านงานศิลปะ เสียงเพลง ดนตรี แสดงท่าทาง และการเคลื่อนไหว

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
๒.๗ ช่วยเหลือตนเอง ในการปฏิบัติ กิจวัตรประจำวัน	๒.๗.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ และรับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	๒.๗.๑ แต่งตัว ใช้ห้องน้ำ ห้องส้วมและรับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	๒.๗.๑ แต่งตัวได้ คล่องแคล่ว ใช้และทำ ความสะอาดหลังใช้ ห้องน้ำ ห้องส้วม รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง
๒.๘ ยอมรับความเหมือน และความแตกต่าง ทางสังคมและ วัฒนธรรม	๒.๘.๑ เล่นและทำ กิจกรรมร่วมกับเด็ก ที่แตกต่างไปจากตนเอง	๒.๘.๑ เล่นและทำ กิจกรรมร่วมกับเด็ก ที่แตกต่างไปจากตนเอง และปฏิบัติตนอย่างสุภาพ กับผู้อื่นที่แตกต่างไป จากตน	๒.๘.๑ เล่นและทำ กิจกรรมร่วมกับเด็ก ที่แตกต่างไปจากตนเอง ยอมรับความสามารถ และความคิดเห็นของผู้อื่น
๓. ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย เด็กมีคุณธรรมจริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม มีมารยาทไทย ปฏิบัติตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย รักและภูมิใจในความเป็นไทย ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีวินัยในตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข			
๓.๑ มีคุณธรรมจริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	๓.๑.๑ บอกหรือชี้ได้ว่า สิ่งใดเป็นของตนเองและ สิ่งใดเป็นของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยง และ แบ่งปันผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาต หรือรอคอยเมื่อต้องการ สิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยงและ แบ่งปันผู้อื่น	๓.๑.๑ ขออนุญาตและ รอคอยเมื่อต้องการ สิ่งของของผู้อื่น แสดงความรักเพื่อน มีเมตตาสัตว์เลี้ยง ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่น
๓.๒ มีมารยาทไทย และปฏิบัติตาม วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำ ทักทาย กล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ สนใจร่วมกิจกรรม ตามวัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำ ขอบคุณ ขอโทษ ร่วมกิจกรรมตาม วัฒนธรรมและ ประเพณีไทย	๓.๒.๑ ไหว้ กล่าวคำ ขอบคุณ ขอโทษ ปฏิบัติตนตามมารยาทไทย ได้ตามกาลเทศะ และ ร่วมกิจกรรมตาม วัฒนธรรมและประเพณีไทย
๓.๓ รักและภูมิใจ ในความเป็นไทย	๓.๓.๑ หยุดยืนเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระบารมี	๓.๓.๑ ยืนตรงและร่วม ร้องเพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระบารมี สนใจร่วมกิจกรรม ที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	๓.๓.๑ ยืนตรงและ ร้องเพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญพระบารมี ร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับ ชาติ ศาสนาและ พระมหากษัตริย์

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
๓.๔ ประหยัดและ พอเพียง	๓.๔.๑ ใช้สิ่งของ เครื่องใช้อย่างประหยัด	๓.๔.๑ ใช้สิ่งของ เครื่องใช้ อย่างประหยัด และดูแล รักษาสິงของเครื่องใช้ ของตนเอง	๓.๔.๑ ใช้น้ำ ไฟ สิ่งของ เครื่องใช้ อย่างประหยัด และนำกลับมาใช้ซ้ำและ ดูแลรักษาสິงของเครื่องใช้ ของตนเอง
๓.๕ ดูแลรักษาธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม	๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแล รักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม และทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ มีส่วนร่วมดูแล รักษาธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม คัดแยกขยะ และ ทิ้งขยะถูกที่	๓.๕.๑ ดูแลรักษา ธรรมชาติ ต้นไม้ สัตว์เลี้ยง สิ่งแวดล้อม และสาธารณสมบัติ ที่อยู่รอบตัว คัดแยกขยะ และทิ้งขยะถูกที่ นำวัสดุ หรือสิ่งของเครื่องใช้ ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปร รูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่
๓.๖ มีวินัยในตนเอง และปฏิบัติตนเป็น สมาชิกที่ดีของสังคม	๓.๖.๑ เก็บของเล่น ของใช้ เข้าที่ เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลัง ปฏิบัติตน เป็นผู้นำและผู้ตาม ยอมรับ การ ประนีประนอม ในการแก้ไข้ปัญหา	๓.๖.๑ เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ เข้าแถวตาม ลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตน เป็นผู้นำและผู้ตาม มีส่วนร่วมในการ แก้ปัญหาความขัดแย้ง และประนีประนอม ในการแก้ไข้ปัญหา	๓.๖.๑ เก็บของเล่น ของใช้เข้าที่ เข้าแถว ตามลำดับก่อนหลัง ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและ ผู้ตาม มีส่วนร่วมสร้าง และปฏิบัติตามข้อตกลง เลือกวิธีการแก้้ปัญหาและ ประนีประนอม ในการแก้ไข้ปัญหา

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
๔. ด้านสติปัญญา ก. ภาษาและการรู้หนังสือ เด็กฟังและสนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ อ่านภาพ และสัญลักษณ์ มีความคิดรวบยอดความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร และการเขียนเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน			
๔.๑ ฟังและสนทนาโต้ตอบกับผู้อื่น	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟังให้ผู้อื่นเข้าใจ	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	๔.๑.๑ ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกด้วยประโยคสั้น ๆ
๔.๒ เล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	๔.๒.๑ เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้น ๆ จากการฟังนิทาน หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวเป็นประโยคอย่างต่อเนื่องจากการฟังนิทาน หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน	๔.๒.๑ เล่าเรื่องราวอย่างต่อเนื่องตามลำดับและตอบคำถามจากการฟังนิทาน เรื่องราว หรือเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน
๔.๓ อ่านภาพและสัญลักษณ์	๔.๓.๑ ถูหนังสือที่มีภาพประกอบถูกต้องด้านเปิดและพลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลังอ่านภาพและพูดด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้ชื่อเรื่องของหนังสือที่มีภาพประกอบอ่านภาพ สัญลักษณ์ คำพร้อมชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัดอ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตน	๔.๓.๑ ชี้นำปกและชื่อเรื่องของหนังสือที่มีภาพประกอบพลิกหน้าหนังสือจากหน้าแรกไปหน้าหลังและอ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ โดยชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
๔.๔ มีความรู้เกี่ยวกับตัวอักษร	๔.๔.๑ รู้ว่าภาพและข้อความมีความสัมพันธ์กัน ชี้ข้อความที่เห็นบ่อย ๆ	๔.๔.๑ รู้จักตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำที่มีความหมายกับเด็กและชี้คำหรือข้อความที่มีความหมายในชีวิตประจำวันหรือที่เห็นบ่อยๆ	๔.๔.๑ รู้จักคำและออกเสียงคำที่คุ้นเคยชี้คำหรือข้อความที่เห็นบ่อย ๆ ชี้ตัวอักษรตัวแรกและอักษรตัวสุดท้ายของคำที่คุ้นเคย
๔.๕ เขียนสื่อความหมายอิสระในชีวิตประจำวัน	๔.๕.๑ เขียนคล้ายตัวอักษรบางตัวเป็นรูปร่างที่เด็กคิดขึ้นเอง อย่างมีทิศทาง	๔.๕.๑ เขียนตัวอักษรที่รู้จักเพื่อสื่อความหมายคัดลอกหรือเขียนตัวอักษรด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวา	๔.๕.๑ เขียนชื่อของตนเองคำที่มีความหมายกับตัวเด็กตามแบบหรือด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง มีทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาและบนลงล่าง เพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
ข. การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ เด็กมีทักษะพื้นฐานที่นำไปสู่การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การเรียงลำดับ การแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน การรู้ค่าของจำนวน การใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน และการรับรู้มิติสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน			
๔.๖ จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนก จัดกลุ่ม และ เรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๖.๑ บอกลักษณะ ของสิ่งต่าง ๆ จากการ สังเกตโดยใช้ประสาท สัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ คัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่ การใช้งาน เรียงลำดับ อย่างน้อย ๓ ลำดับ	๔.๖.๑ บอกลักษณะ และส่วนประกอบของ สิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและจัดกลุ่ม สิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ ที่กำหนดขึ้นเอง เรียงลำดับอย่างน้อย ๔ ลำดับ	๔.๖.๑ บอกลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และ ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ ประสาทสัมผัส จับคู่ เปรียบเทียบ จำแนกและ จัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ ตาม เกณฑ์ที่กำหนดให้ หรือกำหนดขึ้นเอง เรียงลำดับ อย่างน้อย ๕ ลำดับ
๔.๗ แสดงแบบรูป ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๗.๑ ต่อแบบรูปของ สิ่งต่าง ๆ ตามแบบ	๔.๗.๑ ต่อเติมแบบรูป ของสิ่งต่าง ๆ	๔.๗.๑ สร้างแบบรูป ของสิ่งต่าง ๆ ตามความคิด ของตนเอง
๔.๘ รู้ค่าของจำนวน และใช้จำนวน และตัวเลข ในชีวิตประจำวัน	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๑๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวน ตั้งแต่ ๑-๓ ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๒๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวน ตั้งแต่ ๑-๕ ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๘.๑ นับปากเปล่า ๑ ถึง ๓๐ ตามลำดับ บอกและแสดงจำนวน ตั้งแต่ ๑-๑๐ ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน
๔.๙ รับรู้มิติสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๙.๑ บอกตำแหน่ง ของตนเอง ด้วยคำพูดหรือ ท่าทางเมื่อเทียบกับวัตถุ	๔.๙.๑ บอกและแสดง ตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ด้วยคำพูด ท่าทาง ภาพ และสัญลักษณ์	๔.๙.๑ บอกและแสดง ตำแหน่ง ทิศทาง และ ระยะทางของสิ่งต่าง ๆ เมื่อสังเกตจากมุมมอง ที่ต่างกันและสร้างแผนที่ หรือแบบจำลอง ของ สถานที่

องค์ประกอบ ความสามารถผู้เรียน	อนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓-๔ ปี)	อนุบาลปีที่ ๒ (อายุ ๔-๕ ปี)	อนุบาลปีที่ ๓ (อายุ ๕-๖ ปี)
ค. การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ เด็กมีทักษะแก้ปัญหาโดยระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกรีวิวการลงมือแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น			
๔.๑๐ แก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน	๔.๑๐.๑ แก้ปัญหา โดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	๔.๑๐.๑ ระบุปัญหา สร้างทางเลือก เลือกรีวิวการ และลงมือแก้ปัญหา
๔.๑๑ ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	๔.๑๑.๑ ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
ง. การแสวงหาความรู้ เด็กกระตือรือร้นในการเรียนรู้และร่วมกิจกรรม และค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะ			
๔.๑๒ กระตือรือร้นในการเรียนรู้	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรม และใช้ประโยคคำถาม “อะไร” “ใคร”	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรม และใช้ประโยคคำถาม “ที่ไหน” “เมื่อไหร่” “ทำไม”	๔.๑๒.๑ สนใจ กระตือรือร้นเข้าร่วมกิจกรรม และใช้ประโยคคำถาม “อย่างไร”
๔.๑๓ ค้นหาคำตอบเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย โดยใช้การสืบเสาะ	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาหรือข้อสงสัย โดยการสังเกต สำรวจ และตั้งคำถาม	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาและข้อสงสัย โดยการสังเกต สำรวจ ตั้งคำถาม และนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ	๔.๑๓.๑ ค้นหาคำตอบของปัญหาและข้อสงสัย ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยการสังเกต สำรวจ ตั้งคำถาม วางแผน เก็บข้อมูล และนำเสนอสิ่งที่ค้นพบ
จ. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เด็กใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานศิลปะและการเคลื่อนไหว			
๔.๑๔ ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	๔.๑๔.๑ สร้างผลงานศิลปะ เพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลง แปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๔.๑๕ แสดงท่าทางเคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์อย่างสร้างสรรค์	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวและแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเอง	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวและแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	๔.๑๕.๑ เคลื่อนไหวและแสดงท่าทางเพื่อสื่อสารความคิด ความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๓ สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๑-๓ ปีการศึกษาโดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมความสามารถผู้เรียนทุกด้านให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้ ดังนี้

ประสบการณ์สำคัญ ประสบการณ์สำคัญอธิบายถึงสิ่งที่เด็กทำ วิธีที่เด็กรับรู้และประสบการณ์ที่สำคัญต่อการพัฒนาความสามารถของเด็กตามหลักสูตร ประสบการณ์สำคัญจึงเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการวางแผนการจัดประสบการณ์ให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ในสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้เชิงรุก และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการและความสามารถรอบคอบทุกด้าน ทั้งนี้ผู้สอนควรเลือกประสบการณ์สำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถของเด็ก และสามารถเพิ่มเติมประสบการณ์สำคัญได้ตามบริบทของตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านสุขภาวะทางกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสดูแลรักษาสุขอนามัยและมีสุขนิสัยที่ดี รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว และใช้มือ-ตาประสานสัมพันธ์กันในการทำกิจวัตรประจำวันหรือกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

ด้านสุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๑ มีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดี	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุขอนิสัยที่ดีในกิจวัตรประจำวัน (การรับประทานอาหาร การดื่มน้ำสะอาด การล้างมือ การแปรงฟัน การนอนพักผ่อน การเล่น การออกกำลังกาย)
๑.๒ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการป้องกัน การระมัดระวังอันตรายและรักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นสไลด์อย่างปลอดภัย (๕) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่าง ๆ
๑.๓ เคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน และการเตะ (๕) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ (๖) การเคลื่อนไหวข้ามสิ่งกีดขวาง (๗) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ

ด้านสุขภาวะทางกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัส และการสร้างจากแท่งไม้ บล็อก และ วัสดุปลายเปิด (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะ และการร้อยวัสดุ

๒. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกในสถานการณ์ต่าง ๆ รับรู้ เข้าใจ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีการกำกับตนเองในการทำกิจกรรม รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของตนเองและกลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีสุนทรียภาพและความสุขในการแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน และยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล ดังนี้

ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๒.๑ แสดงออกทางอารมณ์ และความรู้สึก ในสถานการณ์ต่าง ๆ	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ
๒.๒ กำกับตนเอง ในการทำกิจกรรม	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเอง (๒) การวางแผนปฏิบัติกิจกรรมและทำสิ่งต่าง ๆ จนสำเร็จ (๓) การทำตามกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ
๒.๓ ความสัมพันธ์ที่ดี กับผู้อื่น	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น
๒.๔ มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น	(๑) การใช้คำพูดหรือการกระทำแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจ และช่วยเหลือลอบโยนเมื่อผู้อื่น ได้รับบาดเจ็บ (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เกี่ยวกับความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
๒.๕ ยอมรับและรับผิดชอบ ในการตัดสินใจ ของตนเอง	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๒.๖ มีสุนทรียภาพทาง ศิลปะ ดนตรี และ การเคลื่อนไหว	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง และการแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การเล่นบทบาทสมมติ (๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่าง ๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม

ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม	ประสบการณ์สำคัญ
๒.๗ ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์ เล่นบทบาทสมมติ เกี่ยวกับการช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน
๒.๘ ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน

๓. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย

เป็นการสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสปฏิบัติตนเป็นผู้มีมารยาทและวัฒนธรรมไทย การไหว้ การขอบคุณ การขอโทษ ได้แสดงออกถึงความเคารพต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รักและภูมิใจในความเป็นไทย มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประหยัดและพอเพียง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
๓.๑ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (๓) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม (๔) การแสดงความรักเพื่อน มีเมตตาต่อสัตว์เลี้ยง (๕) การช่วยเหลือและแบ่งปันผู้อื่น
๓.๒ มีมารยาทไทย และปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมและประเพณีไทย	(๑) การเล่นเกมบทบาทสมมติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การเล่นเกมบทบาทสมมติการปฏิบัติตนตามมารยาทไทย การไหว้ การขอบคุณ การกล่าวขอโทษ แสดงกิริยาสุภาพอื่น ๆ (๓) การศึกษานอกสถานที่ (๔) การประกอบอาหารไทย (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย เพลงท้องถิ่น เพลงพื้นบ้านของเล่นพื้นบ้าน (๖) การแต่งกายด้วยผ้าไทย ผ้าพื้นเมือง (๗) การปฏิบัติตน/ร่วมกิจกรรมตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและประเพณีไทย
๓.๓ รักและภูมิใจในความเป็นไทย	(๑) การใช้ภาษาไทย (๒) การร้องเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี (๓) การร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวกับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
๓.๔ ประหยัดและพอเพียง	(๑) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัด คำนึงค่า (๒) การปฏิบัติตนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย	ประสบการณ์สำคัญ
๓.๕ ดูแลรักษารัชมชาติ และสิ่งแวดลอม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษารัชมชาติและสิ่งแวดลอม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (๒) การนำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้วมาใช้ซ้ำหรือแปรรูปแล้ว นำกลับมาใช้ใหม่ (๓) การปลูกและดูแลต้นไม้ (๔) การเลี้ยงสัตว์ (๕) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับรัชมชาติและสิ่งแวดลอม ในชีวิตประจำวัน
๓.๖ วินัยในตนเองและ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี ของสังคม	(๑) การมีส่วนร่วมในการกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดี (๓) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๔) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง (๕) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น มีวินัยในตนเอง

๔. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว ผ่านการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดลอม บุคคลและ สื่อต่าง ๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อสารและการรู้หนังสือ การคิดรวบยอด การคิดคำนวณ การแสวงหาความรู้ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๑.๔ ภาษาและการรู้หนังสือ	(๑) การฟังเสียงต่าง ๆ ในสิ่งแวดลอม (๒) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรองหรือเรื่องราวต่าง ๆ (๓) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการในการเล่น และการกระทำต่าง ๆ (๔) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสบการณ์ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๕) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และความสัมพันธ์ ของสิ่งต่าง ๆ (๖) การอ่านหลากหลายวิธี : การอ่านหนังสือภาพ อ่านหนังสือนิทาน คำคล้องจอง เพลง อ่านป้ายและสัญลักษณ์ อ่านงานเขียนของตนเอง (๗) การอ่านอย่างอิสระ การอ่านตามลำพัง การอ่านร่วมกัน การอ่านโดย มีผู้ชี้แนะ (๘) การเขียนในรูปแบบต่าง ๆ : การเขียนภาพ การเขียนขีดเขียน การเขียนคล้ายตัวอักษร การเขียนสะกดคำที่คิดค้นขึ้นเอง การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย การเขียนร่วมกัน ตามโอกาส การเขียนอิสระ (๙) การเล่นเกมทางภาษา

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๔.๒ การคิดรวบยอด และการคิดคำนวณ	การจัดจำแนก เปรียบเทียบ จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่างๆในชีวิตประจำวัน (๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัส (๒) การจัดจำแนก เปรียบเทียบ คัดแยก จัดกลุ่ม และจำแนกสิ่งต่าง ๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดให้หรือกำหนดขึ้นเอง (๓) การเปรียบเทียบความยาว/ความสูง ปริมาตร/ความจุ และรูปร่างรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ในการเล่น การสืบเสาะ หรือการแก้ปัญหา
	การเรียงลำดับและการแสดงแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๔) การเรียงลำดับสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ตามลักษณะ จำนวน ความยาว ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๕) การเรียงลำดับขั้นตอน กิจกรรม หรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๖) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่าง ๆ โดยการแสดงสิ่งของ หรือการใช้สัญลักษณ์ (๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูปของสิ่งต่าง ๆ
	การรู้ค่าของจำนวนและใช้จำนวนและตัวเลขในชีวิตประจำวัน (๘) การเปรียบเทียบจำนวนของสิ่งของต่าง ๆ สองชุดว่าเพื่อหาว่า “มากกว่า” “น้อยกว่า” หรือ “จำนวนเท่ากัน” (๙) การจัดเรียงวัตถุสิ่งต่าง ๆ สองชุดให้สอดคล้องกันแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (๑๐) การนับวัตถุและบอกจำนวนหรือแสดงสิ่งต่าง ๆ ตามจำนวน (๑๑) การอ่านบอกตัวเลขและแสดงจำนวนของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑๒) การใช้การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่าง ๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐานในการเล่น การสืบเสาะ หรือการแก้ปัญหา
	การรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงตำแหน่งของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง และระยะทางของตนเอง และสิ่งต่าง ๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย รูปภาพ และสัญลักษณ์ โดยใช้คำ “ข้างบน ข้างล่าง ข้างใต้ ข้างใน ข้างนอก ข้าง ๆ ข้างหน้า ข้างหลัง ระหว่าง ข้างซ้าย ข้างขวา ใกล้ ใกล้” (๑๔) การเคลื่อนที่หลบหลีกวัตถุที่กีดขวาง หรือการเปลี่ยนตำแหน่งให้สัมพันธ์กับวัตถุในการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ หยิบจับ มุด ลอด ปีน ป่าย (๑๕) การสังเกตสิ่งต่าง ๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๑๖) การบอกหรือแสดงเส้นทางโดยการวาดภาพหรือใช้สัญลักษณ์ หรือการสร้างแผนที่หรือแบบจำลองของสถานที่ต่าง ๆ ที่คุ้นเคย

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๔.๒ การคิดรวบยอดและการคิดคำนวณ (ต่อ)	การรับรู้มิติสัมพันธ์ในเชิงขนาด รูปร่าง และรูปทรงของสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน (๑๗) การสำรวจและการเล่นกับสื่อต่าง ๆ ที่เป็นรูปเรขาคณิตสามมิติ ได้แก่ ทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก กรวย ปริซึม และรูปเรขาคณิตสองมิติ วงกลม สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม (๑๘) การบอกชื่อและยกตัวอย่างสิ่งของในชีวิตประจำวันที่มีลักษณะคล้ายรูปเรขาคณิต (๑๙) การสังเกตและระบุรูปเรขาคณิตที่เป็นส่วนประกอบในรูปร่าง รูปทรงของสิ่งต่าง ๆ (๒๐) การต่อสิ่งของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ และการแยกชิ้นส่วนในการเล่นหรือสร้างชิ้นงาน (๒๑) การรวมและการแยกสิ่งต่าง ๆ ในการเล่น การสร้างชิ้นงาน หรือการแก้ปัญหา และสังเกตส่วนประกอบ รูปร่าง รูปทรง ขนาด และจำนวนที่เปลี่ยนแปลง (๒๒) การเล่นหรือการสร้างชิ้นงานโดยนำส่วนย่อยของสิ่งต่าง ๆ มาต่อหรือประกอบกันให้สมบูรณ์ ใช้สิ่งที่มีรูปร่าง รูปทรง และขนาดที่เหมือนกันหรือต่างกันมาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการสร้างรูปเรขาคณิตใหม่จากการแบ่ง/แยกส่วนของรูปเรขาคณิตเดิมออกจากกันหรือประกอบเข้าด้วยกัน
๔.๓ การคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	(๑) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๒) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๓) การลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๔) การตัดสินใจหรือเลือกทำสิ่งต่าง ๆ (๕) การมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการระบุปัญหา หาทางเลือกและวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหา เลือกวิธีการ ออกแบบวางแผน และลงมือแก้ปัญหา
๔.๔ การแสวงหาความรู้	(๑) การสังเกตและการสำรวจสิ่งต่าง ๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจและเกี่ยวข้องกับสิ่งที่สังเกตและสำรวจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ และแผนภูมิอย่างง่าย (๕) การคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ

ด้านสติปัญญา	ประสบการณ์สำคัญ
๔.๕ จินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์	(๑) การรับรู้ และแสดงความคิดความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และ ชิ้นงาน (๒) การแสดงจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทาง การเคลื่อนไหว ดนตรี และศิลปะต่าง ๆ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้วัสดุอุปกรณ์หรือวิธีการที่หลากหลาย (๔) การหาทางเลือกและวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา (๕) การเล่นในมุมเล่นต่าง ๆ ตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระที่ควรเรียนรู้นั้น ๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ **ทั้งนี้ ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา** แต่ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้ในตนเองของเด็ก ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก ดังนี้

๑. เรื่องราวที่เกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้ชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา และอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย การดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย การมีสุขอนามัยและสุขนิสัยที่ดีการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การพักผ่อน การออกกำลังกาย การระมัดระวังและดูแลความปลอดภัยของตนเอง การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักปฏิเสธคนแปลกหน้า การตระหนักถึงภัยใกล้ตัว อุบัติเหตุ และการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ การใช้สิ่งของเครื่องใช้ สื่อ และเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย การเข้าใจและรับรู้อารมณ์ ความต้องการ ความสนใจ และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การกำกับตนเอง และการเล่นหรือปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง ทั้งตามลำพังและร่วมกับผู้อื่น

๒. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การเห็นอกเห็นใจ การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น การยอมรับความเหมือนความแตกต่างของตนเองและผู้อื่น การแก้ปัญหาอย่างประนีประนอม ศาสนา วันสำคัญ สถานที่สำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ประเพณีและวัฒนธรรมในชุมชน แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่น ความเป็นไทย สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย มารยาทไทย และการมีคุณธรรม จริยธรรม

๓. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช การรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ แรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการไม่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

๔. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวอักษร การเขียนสื่อความหมายอย่างอิสระ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรง ขนาด ปริมาตร น้ำหนัก ตำแหน่ง มิติสัมพันธ์ แบบรูปและความสัมพันธ์ ตัวเลข จำนวนและการดำเนินการ สัญลักษณ์ การวัด ชั่ง ตวง เวลา เงิน การนำเสนอข้อมูลด้วยแผนภูมิอย่างง่าย คำที่เกี่ยวข้องกับคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว ประโยชน์การใช้งาน การเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างประหยัดและพอเพียง ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เด็กสนใจ

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ ๓-๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมือง และความเป็นไทย และด้านสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวมวัย สมดุล และต่อเนื่อง

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับพัฒนาการของเด็กและกระบวนการเรียนรู้

๑.๔ จัดการประเมินความสามารถผู้เรียนให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

๒.๓ จัดแบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะ และสาระการเรียนรู้

๒.๔ จัดให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิด โดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

๒.๖ จัดให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ความเป็นพลเมืองที่ดี และความเป็นไทยตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม และการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนหรือเหตุการณ์ ที่เด็กเผชิญในชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้อำนาจการฝึกไว้

๒.๙ ให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินความสามารถผู้เรียน

๒.๑๐ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถผู้เรียนและการเรียนรู้ ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการ และความสามารถตามวัยทุกด้าน การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑) กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็ก ในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

อายุ ๓-๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘-๑๒ นาที

อายุ ๔-๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒-๑๕ นาที

อายุ ๕-๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

๓.๑.๒) กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ใช้เวลาต่อเนื่องไม่เกิน กว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓) กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา คิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๓.๑.๔) กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรม ที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอน หรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนักเพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่ กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึง การจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑) การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่น ความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกาย ตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒) การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเอง ในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

๓.๒.๓) การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ สังคมและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ โดยจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองความต้องการ ได้ฝึก ปฏิบัติโดยสอดคล้องคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔) การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน ระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น ทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้า การป้องกันตนเองจากโรคติดต่อและโรคอุบัติใหม่ ให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามข้อตกลงของ ส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕) การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิด แก้ปัญหาและตัดสินใจ การคิดรวบยอด และการคิดเชิงเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขในการ ใช้ความรู้และทักษะพื้นฐานด้านการคิดคำนวณ การนับ จำนวน ตัวเลข รูปร่าง รูปทรง แบบรูป และมิติสัมพันธ์ ในชีวิตประจำวัน และใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์สื่อความหมายในเหตุการณ์ต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เด็กได้คิดและได้ลงมือปฏิบัติจริง ใช้สื่อการสอนที่เป็นรูปธรรม ทำให้เด็กมีความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผล และใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมโยงการ มาพูดคุยกับเด็ก ศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบ และสร้างชิ้นงาน และทำกิจกรรมทั้งเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ และรายบุคคล

๓.๒.๖) การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก นึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรม ทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการ ฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตัวอักษร การเขียนอิสระ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึง หลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗) การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริม ให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นสร้างอย่างอิสระ

การประเมินความสามารถผู้เรียน

การประเมินความสามารถเด็กอายุ ๓-๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการตามวัยและความสามารถด้านสุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ด้วยวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ ผลที่ได้จากการประเมินต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็นรายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินมาพิจารณาปรับปรุงวางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินความสามารถผู้เรียนควรยึดหลัก ดังนี้

๑. ประเมินอย่างเป็นระบบ
 ๒. ประเมินเด็กครบทุกด้านอย่างเป็นองค์รวม
 ๓. ประเมินเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่องตลอดปี
 ๔. ประเมินตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย
- ไม่ควรใช้แบบทดสอบ**
๕. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน
 ๖. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยเป็นหลักสูตรของสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับปฐมวัยแต่ละแห่งที่มีการวางแผนหรือกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้เด็กบรรลุจุดหมายและความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปีตามที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด หลักสูตรสถานศึกษาถือเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายและจุดเน้นของสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยจึงต้องมีการวางระบบการสร้างความรู้ความเข้าใจให้บุคลากรสามารถเข้าใจความสำคัญ พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเหมาะสม มีการเตรียมความพร้อม วางแผน และศึกษาข้อมูลบริบทอย่างครอบคลุมชัดเจน คำนึงถึงวิสัยทัศน์ จุดเน้น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพบริบทและความต้องการของชุมชน มาออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นตอนการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดังนี้

๑. เตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๑ แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยแต่งตั้งคณะบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยรับผิดชอบการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๒ จัดทำข้อมูลความต้องการจำเป็นตามบริบทของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสถานการณ์ปัจจุบัน และข้อมูลความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับการพัฒนาให้เด็กนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวันตามบริบทของสถานศึกษา จึงเกี่ยวข้องโดยตรงกับเด็กทั้งส่วนที่เป็นสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๒. จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

องค์ประกอบของหลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย ปรัชญาการศึกษา ปฐมวัย ของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย จุดหมาย ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาระดับปฐมวัย ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี การจัดเวลาเรียน สาระการเรียนรู้รายปี การจัดประสบการณ์ การจัดสภาพแวดล้อม สื่อ และแหล่งเรียนรู้ การประเมินความสามารถผู้เรียน การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย และการเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งสถานศึกษาอาจกำหนด องค์ประกอบหลักสูตรได้ตามความเหมาะสมและความจำเป็นของสถานศึกษา

๓. นำหลักสูตรสถานศึกษาไปใช้ และประเมินผลการใช้หลักสูตร

การประเมินหลักสูตรของสถานศึกษาปฐมวัย แบ่งออกเป็นการประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร องค์ประกอบของหลักสูตรหลังจากที่ได้จัดทำแล้ว โดยอาศัยความคิดเห็นจากผู้ใช้หลักสูตร ผู้มีส่วนร่วมในการทำหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิในด้านต่าง ๆ การประเมินระหว่างดำเนินการใช้หลักสูตรเป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้ เพียงใด ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด และการประเมินหลังการใช้หลักสูตร เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบ หลักสูตรทั้งระบบหลังจากที่ใช้หลักสูตรครบแต่ละช่วงอายุ เพื่อสรุปผลว่าหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำควรมี การปรับปรุงหรือพัฒนาให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงอย่างไร

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย (เด็กอายุ ๓-๖ ปี) สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถนำหลักสูตรการศึกษา ปฐมวัยไปปรับใช้ได้ ทั้งในส่วนความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี สาระการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการและความสามารถให้เหมาะสมกับสภาพบริบท ความต้องการ และศักยภาพ ของเด็กแต่ละประเภท เพื่อพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนตามที่หลักสูตรการศึกษา ปฐมวัยกำหนด โดยดำเนินการดังนี้

๑. การกำหนดเป้าหมายคุณภาพเด็ก ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดความสามารถ ผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษา หรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สามารถเลือกหรือปรับใช้ความสามารถผู้เรียนเมื่อจบชั้นปี เพื่อ นำไปจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลให้ครอบคลุมพัฒนาการและความสามารถของเด็ก ทั้งด้าน สุขภาวะทางกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคม ด้านความเป็นพลเมืองและความเป็นไทย และด้านสติปัญญา

๒. การประเมินพัฒนาการและความสามารถผู้เรียนจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่มีความต้องการพิเศษแต่ละประเภท อาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการและความสามารถ ที่เอื้อต่อสภาพความต้องการพิเศษของเด็กทั้งวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ควรให้สอดคล้องกับเด็กกลุ่มเป้าหมาย เฉพาะเป็นรายบุคคล

๓. สถานศึกษาที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ควรสนับสนุนครูพี่เลี้ยงให้การดูแลช่วยเหลือและ ส่งเสริมพัฒนาการ กรณีที่มีเด็กกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ มีผลพัฒนาการหรือความสามารถไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ควรมีการส่งต่อไปยังสถานพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อให้ได้รับการพัฒนาต่อไป

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑

การสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ ๑ มีความสำคัญอย่างยิ่ง ส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยในการปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงได้เป็นอย่างดี สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่น การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ จะประสบผลสำเร็จได้ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการสร้างรอยเชื่อมต่อระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจและจัดระบบการบริหารงานด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมต่อการศึกษาและจัดกิจกรรมให้ผู้สอนทั้งสองระดับมีโอกาสดูแลเปลี่ยนแปลงและร่วมกันสร้างความเข้าใจรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษา และจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจการศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ ในกรณีที่โรงเรียนไม่มีชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ในสถานศึกษาของตนเอง ผู้บริหารสถานศึกษาควรประสานกับสถานศึกษาที่คาดว่าเด็กจะไปเข้าเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษาใหม่ได้

๒. ผู้สอนระดับปฐมวัย ต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียนการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่น ๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ โดยผู้สอนต้องเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและความสามารถของเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ซึ่งจะช่วยให้ผู้สอนระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป ทั้งนี้ควรจัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับผู้สอน ตลอดจนการสำรวจสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑

๓. ผู้สอนระดับประถมศึกษา ต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพัฒนาการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย โดยจัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย จัดให้มีมุมประสบการณ์ภายในห้อง เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระ เช่น มุมหนังสือ มุมเกมการศึกษา จัดกิจกรรมที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการจัดกิจกรรมชั้นเรียนปฐมวัย และชั้นประถมศึกษา สอดแทรกกิจกรรมที่让孩子ได้เคลื่อนไหวร่างกาย ร้องเพลง และทำงานศิลปะ เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงและจัดกิจกรรมช่วยเหลือ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กตามความแตกต่างระหว่างบุคคล

๔. พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมการศึกษาของบุตรหลาน และเพื่อช่วยบุตรหลานของตนเองในการศึกษาต่อชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ ร่วมมือกับผู้สอนและสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวบุตรหลาน เพื่อช่วยให้บุตรหลานปรับตัวได้ดีขึ้นและมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ต่อไป

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

การจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักการสำคัญในการให้สังคม ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการศึกษาไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นผู้จัดการศึกษาในระดับนี้ ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมิน และรายงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุน วางแผน และดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้องโดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับ ติดตาม และประเมินผลให้มีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

**สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**